

Terugblik op 25 jaar columns over ruimtelijke ordening

Decennia lang is Friso de Zeeuw toonaangevend in het debat over gebiedsontwikkeling en planologie. De oud-hoogleraar aan de TU Delft, oud-directeur Nieuwe Markten bij Bouwfonds en oud-gedeputeerde, is nooit te beroerd om zijn ongezouten mening te geven. Ook als hij daarbij op tenen gaat staan. Het levert hem een schare fans op, maar ook mensen die vurig hopen dat hij eindelijk met pensioen gaat. Love him or hate him.

In zijn nieuwe boek *Ploeterend Voorwaarts* selecteerde hij samen met ROM-hoofdredacteur Marcel Bayer ruim 25 jaar aan columns, opiniestukken en een enkel interview in vak- en publieksmedia. Beide kampen kunnen hier hun gelijk vinden: dat hij al twintig jaar de waarheid over het vakgebied verkondigt, met rake voorspellingen over onder andere de uit het lood geslagen grondgebonden landbouw en de opvolger van de populaire Vinex-woning, maar ook dat hij de plank soms flink heeft misgeslagen.

Dat laatste erkent hij ruiterlijk. Zo schrijft hij in het voorwoord dat hij een blinde vlek heeft gehad voor de stormachtige groei van de energiesector en de ruimtelijke gevolgen daarvan. Ook heeft de scheiding tussen casco en inbouw niet doorgezet, zoals hij wel had verwacht, en is Amsterdam met dank aan de ICT-sector toch rap doorgegroeid. Vaker had hij het goed gezien, zoals blijkt uit zijn blogs over ontwikkelingen in binnen- en buitenland.

Genadeloos rekende hij af met modieuze bevestigingen als cradle-to-cradle, stadslandbouw en hij gelooft ook niet in tiny houses. Dat het vakinhoudelijke debat vaak kabbelt als eb en vloed neemt hij voor lief. Soms krijgen in zijn ogen noodzakelijke ontwikkelingen de stroom mee, vaker stranden ze in de bekende bestuurs- en overlegcultuur.

De columns en opiniestukken zijn ingedeeld in vijf thema's. Zo gaat het over gebiedsontwikkeling, grondbeleid, ruimtelijke ordening, wonen en sturing, regelgeving en uitvoering. Bij elk thema geeft De Zeeuw actuele duiding.

De beschouwingen lezen voor de doorgewinterde planoloog lekker weg; met een voortdurend déjà-vugevoel. De relatieve nieuwkomer in het vakgebied wordt gaandeweg ingevoerd in een wereld die steeds meer in de belangstelling komt te staan en allerminst saai is. De Zeeuw maakt het met zijn uitgesproken mening en woordgrapjes extra sappig en zorgt voor de nodige scherpte in het debat, aldus medesamensteller Marcel Bayer in het voorwoord.

Ploeterend voorwaarts, Friso de Zeeuw (redactie Marcel Bayer), ELBA|REC Amersfoort 2023, ISBN 9789464910872, 300 blz, prijs: 14,95 euro

Adempauze tussen de steden

Bestuurlijk Platform Groene Hart heeft ter gelegenheid van het 65-jarig bestaan van het Groene Hart – dat voor het eerst als zodanig werd omschreven in de nota *De ontwikkeling van het Westen des lands* van de toenmalige Rijksdienst voor het Nationale Plan – onderzoek laten doen naar de historie en toekomst van dit iconische gebied. Daaruit ontstond een jubileumboek met uniek beeldmateriaal, fraaie (lucht)foto's, interviews met historische en huidige stakeholders, kaarten, projectbeschrijvingen en een toekomstvisie/wens voor dit gebied dat een eigentijdse invulling aan een groene toekomst zou moeten krijgen.

Chris Kalden, oud-voorzitter van Stichting Groene Hart, blijkt in ieder geval enthousiast over de 'sublieme' landschappelijke kwaliteit van het gebied met z'n grote rijkdom en diversiteit, zoals droogmakerijen, plassen en veengebieden. 'Maar de som is meer dan de delen. De openheid, het groen en het water dat verbindt alles' en 'Het behoud van het Groene Hart betekent niet dat alles bij het oude moet blijven. Dynamiek hoort bij het gebied'. Dat laatste wordt wel duidelijk uit de beschrijvingen van de historische ontwikkeling: van een veenwildernis tot een 'adempauze tussen de steden'. Het contrast tussen de metropool de Randstad en het Groene Hart is groot. De druk om het gebied te verstedelijken eveneens, maar door gericht ruimtelijk beleid (bufferzones, nationaal landschap, gebundelde deconcentratie van groeikernen, Randstadgroenstructuur, rode contouren en stadslandschappen) is het groene, agrarische en kleinschalige karakter voor een belangrijk deel bewaard gebleven. Kenmerkend zijn de waterbouwkundige infrastructuur en verdedigingswerken, zoals de Limes.

Het Groene Hart: wereld tussen de steden, Marinka Steenhuis, Paul Meurs en Vita Teunissen, www.het-groenehartboek.nl Paterswolde 2023, ISBN 978 94 6626 492 2, 192 blz., prijs: 49,95 euro

